

**UREDBA O RATIFIKACIJI KONVENCIJE O PRAVNOM POLOŽAJU LICA BEZ DRŽAVLJANSTVA I
ZAVRŠNOG AKTA KONFERENCIJE UJEDINJENIH NACIJA O PRAVNOM POLOŽAJU LICA BEZ
DRŽAVLJANSTVA**

("Sl. list FNRJ - Međunarodni ugovori i drugi sporazumi", br. 9/59)

ČLAN 1

Ratifikuje se Konvencija o pravnom položaju lica bez državljanstva - sa priložima i Završni akt Konferencije Ujedinjenih nacija o pravnom položaju lica bez državljanstva, doneti 28 septembra 1954 godine u Njujorku, koji u originalu na francuskom i u prevodu na srpskohrvatskom jeziku glase:

**KONVENCIJA
O PRAVNOM POLOŽAJU LICA BEZ DRŽAVLJANSTVA**

Uvod

Visoke strane ugovornice,

smatrajući da Povelja Ujedinjenih nacija i Svetska deklaracija o pravima čoveka, koju je 10 decembra 1948 godine potvrdila Generalna skupština Ujedinjenih nacija, utvrđuju načelo da sva ljudska bića bez razlike treba da uživaju prava čoveka i osnovne slobode,

smatrajući da je Organizacija Ujedinjenih nacija pokazala više puta duboku brigu koju oseća za lica bez državljanstva i da se je starala da ovim licima obezbedi najšire moguće uživanje prava čoveka i osnovnih sloboda,

smatrajući da se samo lica bez državljanstva koja su istovremeno i izbeglice mogu koristiti Konvencijom o pravnom položaju izbeglica od 28 jula 1951 godine i da postoje mnoga lica bez državljanstva na koja se navedena konvencija ne primenjuje,

smatrajući da je poželjno da se međunarodnim sporazumom reguliše i poboljša položaj lica bez državljanstva,

sporazumele su se u sledećem:

I poglavlje

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Definicija izraza "lice bez državljanstva"

1. Izraz "lice bez državljanstva" u smislu ove konvencije označava lica koje nijedna država prema svom zakonodavstvu ne smatra svojim državljaninom.

2. Ova konvencija neće se primenjivati:

i) na lica koja sada uživaju zaštitu ili pomoć organa ili ustanova Ujedinjenih nacija, izuzev Visokog komesara Ujedinjenih nacija za izbeglice, i to za vreme dok uživaju takvu zaštitu ili takvu pomoć;

ii) na lica za koja nadležne vlasti zemlje u kojoj ona imaju svoje boravište smatraju da imaju prava i obaveze koje su vezane za državljanstvo te zemlje;

iii) na lica za koja se iz ozbiljnih razloga smatra;

a) da su izvršila zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovečanstva, u smislu međunarodnih instrumenata izrađenih u cilju da predvide odredbe koje se odnose na ove zločine;

b) da su izvršila težak zločin po opštem pravu van zemlje u kojoj imaju boravište i pre nego što su primljena u tu zemlju;

c) da su odgovorna za postupke koji su protivni ciljevima i načelima Ujedinjenih nacija.

Član 2

Opšte obaveze

Svako lice bez državljanstva ima, u odnosu na zemlju u kojoj se nalazi, dužnosti koje naročito obuhvataju obavezu poštovanja zakona i drugih propisa, kao i mera preduzetih u cilju održavanja javnog reda.

Član 3

Nediskriminacija

Države ugovornice primenjivaće odredbe ove konvencije na lica bez državljanstva bez diskriminacije u pogledu rase, vere ili zemlje porekla.

Član 4

Vera

Države ugovornice tretiraće na svojoj teritoriji lica bez državljanstva na način koji neće biti nepovoljniji od onog koji je predviđen za njihove državljane u pogledu slobode ispovedanja vere i slobode verskog vaspitanja njihove dece.

Član 5

Prava priznata nezavisno od ove konvencije

Nijedna odredba ove konvencije ne dira u druga prava i povlastice priznate licima bez državljanstva nezavisno od ove konvencije.

Član 6

Izraz "pod istim okolnostima"

Izraz "pod istim okolnostima" u smislu ove konvencije označava da sve uslove (a naročito one koji se odnose na trajanje i uslove boravka ili prebivanja) koje bi zainteresovano lice moralo da ispuni da bi moglo da se koristi pravom o kome je reč, kad ne bi bilo lice bez državljanstva, mora ono da ispuni, sem uslova koje zbog njihove prirode ne može da ispuni lice bez državljanstva.

Član 7

Oslobođenje od reciprociteta

1. Svaka država ugovornica primeniće na lice bez državljanstva isti režim koji primenjuje na strance uopšte, ukoliko odredbe predviđene ovom konvencijom nisu povoljnije.
2. Posle prebivanja od tri godine, sva lica bez državljanstva uživaće na teritorijama država ugovornica oslobođenja od zakonodavnog reciprociteta.
3. Svaka država ugovornica nastaviće da odobrava licima bez državljanstva prava i povlastice na koje su ona, ako reciprociteta nema, već mogla polagati pravo na dan stupanja na snagu konvencije za tu državu.
4. Države ugovornice razmotriće sa blagonaklonošću mogućnost da se licima bez državljanstva, ako reciprociteta nema, priznaju i druga prava i povlastice pored onih na koja ona mogu polagati pravo na osnovu paragrafa 2 i 3, kao i mogućnost da lica bez državljanstva koja ne ispunjavaju uslove predviđene u paragrafima 2 i 3 uživaju oslobođenje od reciprociteta.
5. Odredbe paragrafa 2 i 3 primenjuju se kako na prava i povlastice iz čl. 13, 18, 19, 21 i 22 ove konvencije, tako i na prava i povlastice koji nisu predviđeni ovom konvencijom.

Član 8

Oslobođenje od izuzetnih mera

Što se tiče izuzetnih mera koje se mogu preduzeti protiv ličnosti, dobara ili interesa državljana ili bivših državljana određene države, države ugovornice neće primenjivati ove mere na lice bez državljanstva isključivo zbog toga što je ono bilo državljanin te države. Države ugovornice koje po svom zakonodavstvu ne mogu da primene opšte načelo potvrđeno u ovom članu, oslobodiće u odgovarajućim slučajevima takva lica bez državljanstva od primene tih mera.

Član 9

Privremene mere

Nijedna odredba ove konvencije nema za cilj da spreči državu ugovornicu da protiv određenog lica za vreme rata ili u drugim opasnim ili izuzetnim okolnostima privremeno preduzme mere koje ta država smatra neophodnim za državnu bezbednost, dok od strane te države ugovornice ne bude ustanovljeno da je to lice zaista lice bez državljanstva i da je održavanje pomenutih mera u odnosu na to lice potrebno u interesu državne bezbednosti.

Član 10

Kontinuitet prebivanja

1. Ako je lice bez državljanstva bilo deportovano u toku Drugog svetskog rata i odvedeno na teritoriju jedne od država ugovornica pa tu i dalje boravi, trajanje ovog prisilnog boravka računaće se kao stalno prebivanje na toj teritoriji.

2. Ako je lice bez državljanstva bilo u toku Drugog svetskog rata deportovano sa teritorije jedne države ugovornice i na tu teritoriju se vratilo sa ciljem da tu boravi, pre stupanja na snagu ove konvencije period koji prethodi tom deportovanju i period koji ga sledi smatraće se kao neprekidan u svim slučajevima gde se traži boravljenje bez prekida.

Član 11

Lica bez državljanstva - pomorci

U slučaju kad su lica bez državljanstva legalno zaposlena kao članovi posade na brodu koji vije zastavu države ugovornice, ova država će ispitati sa blagonaklonošću mogućnost da takvim licima bez državljanstva odobre da se nastane na njenoj teritoriji i da im izda putne isprave ili da ih privremeno primi na svoju teritoriju, naročito u cilju da im time olakša nastanjenje u drugoj zemlji.

II poglavlje

PRAVNI POLOŽAJ

Član 12

Lični status

1. Lični status svakog lica bez državljanstva biće regulisan zakonom zemlje u kojoj to lice ima svoj domicil, odnosno zakonom zemlje u kojoj ono ima svoje prebivanje, ako nema domicila.

2. Svaka država ugovornica poštovaće prava koja je lice bez državljanstva ranije steklo i koja proističu iz njegovog ličnog statusa, a naročito prava koja proističu iz braka, pod uslovom ispunjenja

formalnosti predviđenih zakonodavstvom te države, s tim da, u slučaju potrebe, predmetno pravo uvek mora da bude jedno od onih prava koja bi bila priznata od zakonodavstva pomenute države da zainteresovano lice nije postalo lice bez državljanstva.

Član 13

Pokretna i nepokretna imovina

U pogledu sticanja pokretne i nepokretne imovine i drugih uz to vezanih prava, kao i u pogledu zakupa i drugih ugovora koji se odnose na pokretnu i nepokretnu imovinu, države ugovornice tretiraće svako lice bez državljanstva na što je moguće povoljniji način, a u svakom slučaju na način koji neće biti nepovoljniji od onog koji je pod istim okolnostima predviđen za strance uopšte.

Član 14

Intelektualna i industriska svojina

U oblasti zaštite industriske svojine, naročito u oblasti pronalazaka crteža, modela, fabričkih marki i trgovačkog imena, kao i u oblasti zaštite književne, umetničke i naučne svojine, svako lice bez državljanstva uživaće u zemlji u kojoj ima redovno boravište zaštitu koja je priznata državljanima te zemlje. Na teritoriji ma koje od ostalih država ugovornica, ono će uživati zaštitu koja je na toj teritoriji priznata državljanima zemlje u kojoj ono ima svoje redovno boravište.

Član 15

Pravo udruživanja

Što se tiče udruženja sa ciljevima koji nisu politički i lukrativni i profesionalnih sindikata, države ugovornice tretiraće lica bez državljanstva koja legalno borave na njihovoj teritoriji na što je moguće povoljniji način, a u svakom slučaju na način koji neće biti nepovoljniji od onog koji je pod istim okolnostima predviđen za strance uopšte.

Član 16

Pravo pokretanja sudskog postupka

1. Svako lice bez državljanstva imaće na teritorijama država ugovornica slobodan i lak pristup pred sudove.
2. U državi ugovornici u kojoj ima svoje redovno boravište, svako lice bez državljanstva tretiraće se na isti način kao i državljanin u pogledu pristupa pred sudove podrazumevajući tu i pravnu pomoć i oslobođenje od polaganja kaucija iudicatum solvi.
3. U državama ugovornicama, sem onima u kojima lice bez državljanstva ima svoje redovno boravište, tretiraće se u pogledu pitanja predviđenih u paragrafu 2 na isti način kao i državljanin zemlje u kojoj ono ima svoje redovno boravište.

III poglavlje

LUKRATIVNA ZAPOSLENJA

Član 17

Plaćena zanimanja

1. U pogledu obavljanja plaćene profesionalne delatnosti, države ugovornice tretiraće svako lice bez državljanstva koje legalno boravi na njihovoj teritoriji na što je moguće povoljniji način, a u svakom slučaju na način koji neće biti nepovoljniji od onog koji je pod istim okolnostima predviđen za strance uopšte.

2. Države ugovornice razmotriće sa blagonaklonošću usvajanje mera koje imaju za cilj da u pogledu obavljanja plaćenih zanimanja izjednače prava svih lica bez državljanstva sa pravima njihovih državljana, a naročito onih lica bez državljanstva koja su došla na njihovu teritoriju po osnovu izvršenja programa regrutovanja radne snage ili plana imigracije.

Član 18

Neplaćena zanimanja

Države ugovornice tretiraće lica bez državljanstva koja se legalno nalaze na njihovoj teritoriji na što je moguće povoljniji način, a u svakom slučaju na način koji neće biti nepovoljniji od onog koji je pod istim okolnostima predviđen za strance uopšte, u pogledu obavljanja neplaćenog zanimanja u poljoprivredi, industriji, zanatstvu i trgovini, kao i u pogledu osnivanja trgovačkih i industriskih društava.

Član 19

Slobodna zanimanja

Svaka država ugovornica tretiraće lica bez državljanstva koja legalno borave na njoj teritoriji i imaju diplome priznate od nadležnih vlasti te države, a žele da obavljaju neko slobodno zanimanje, na što je moguće povoljniji način, a u svakom slučaju na način koji neće biti nepovoljniji od onog koji je pod istim okolnostima predviđen za strance uopšte.

IV poglavlje

SOCIJALNE POVLASTICE

Član 20

Racioniranje

U slučaju kad postoji sistem racioniranja kome podleže celokupno stanovništvo i koji regulišu opštu raspodelu proizvoda u kojima vlada nestašica, lica bez državljanstva tretiraće se na isti način kao i domaći državljani.

Član 21

Stan

U pogledu stana, ukoliko ovo pitanje spada pod udar zakona i drugih propisa ili podleže kontroli državnih vlasti, države ugovornice tretiraće lica bez državljanstva koja legalno borave na njihovoj teritoriji na što je moguće povoljniji način a u svakom slučaju na način koji neće biti nepovoljniji od onog koji je pod istim okolnostima predviđen za strance uopšte.

Član 22

Opšte obrazovanje

1. Države ugovornice tretiraće lica bez državljanstva na isti način kao i svoje državljane u pogledu osnovne nastave.

2. Države ugovornice tretiraće lica bez državljanstva na što je moguće povoljniji način, a u svakom slučaju na način koji neće biti nepovoljniji od onog koji je pod istim okolnostima predviđen za strance uopšte, u pogledu drugih vrsta nastave sem osnovne nastave, a naročito u pogledu pristupa na studije, priznavanja školskih uverenja, diploma i akademskih zvanja stečenih u inostranstvu, smanjenja dažbina i taksa i dodeljivanja stipendija.

Član 23

Državna pomoć

U pogledu dodeljivanja državne pomoći i olakšica države ugovornice tretiraće lica bez državljanstva koja legalno borave na njihovoj teritoriji na isti način kao i svoje državljane.

Član 24

Radno zakonodavstvo i socijalno osiguranje

1. Države ugovornice tretiraće lica bez državljanstva koja legalno borave na njihovoj teritoriji na isti način kao i svoje državljane u pogledu:

a) plata, podrazumevajući tu i porodične dodatke kad ovi dodaci čine sastavni deo plate, radnog vremena, prekovremenih časova rada, plaćenog odsustva, ograničenja u domaćoj radinosti, godina starosti za prijem u službu, izučavanje zanata i stručnog uzdizanja, rada žena i omladine, kao i uživanja povlastica koje pružaju kolektivni ugovori, ukoliko su ova pitanja regulisana zakonodavstvom ili zavise od administrativnih vlasti;

b) socijalnog osiguranja (zakonske odredbe koje se odnose na nesreće na radu, profesionalne bolesti, porođaj, bolest, invaliditet, starost i smrt, nezaposlenost, izdržavanje porodice, kao i na svaki drugi rizik koji je, saglasno nacionalnom zakonodavstvu, obuhvaćen sistemom socijalnog osiguranja), pod rezervom:

i) odgovarajućih aranžmana koji se odnose na održavanje stečenih prava i prava koja su u toku sticanja;

ii) posebnih odredaba propisanih nacionalnim zakonodavstvom zemlje koja se odnose na davanja ili delove davanja, isključivo plativa iz javnih fondova, kao i na dodatke isplaćene licima koja ne ispunjavaju uslove za uplatu doprinosa potrebne za dodeljivanje redovne penzije.

2. Prava na davanja koja se javljaju smrću lica bez državljanstva, koja je nastupila kao posledica nesreće na radu ili profesionalne bolesti, neće biti ugrožena radi toga što pravni pritežalac boravi van teritorije države ugovornice.

3. Države ugovornice proširiće na lica bez državljanstva povlastice iz sporazuma koje su one zaključile ili će zaključiti između sebe u pogledu održavanja stečenih prava ili prava koja su u toku sticanja u oblasti socijalnog osiguranja, ukoliko lica bez državljanstva ispunjavaju uslove predviđene za državljane zemalja potpisnica pomenutih sporazuma.

4. Države ugovornice razmotriće sa blagonaklonošću mogućnost da prošire na lica bez državljanstva, u najvećoj mogućoj meri, povlasticu iz sličnih ugovora koji su ili će biti na snazi između država ugovornica i država koje nisu ugovornice.

V poglavlje

ADMINISTRATIVNE MERE

Član 25

Administrativna pomoć

1. Ako bi za vršenje određenih prava od strane lica bez državljanstva normalno bila potrebna pomoć stranih vlasti na koje se ono ne može obratiti, države ugovornice na čijoj teritoriji ono boravi staraće se da mu ovu pomoć pruže same njihove vlasti.

2. Vlast ili vlasti pomenute u paragrafu 1 izdaće ili će narediti da se pod njihovom kontrolom izdaju licima bez državljanstva dokumenta ili uverenja koji bi normalno bili izdati strancu od strane njegovih nacionalnih vlasti ili njihovim posredništvom.

3. Dokumenti ili uverenja na taj način izdata zameniće zvanična akta izdata strancima od strane njihovih nacionalnih vlasti ili njihovim posredništvom i biće punovažna dok se protivno ne dokaže.

4. Pod rezervom izuzetaka koji bi se mogli dopustiti u korist veoma siromašnih lica, za usluge pomenute u ovom članu plaćaće se naknade, ali će one biti umerene i u srazmeri sa naknadama koje plaćaju domaći državljani prilikom korišćenja istih usluga.

5. Odredbe ovog člana ni u čemu ne vređaju odredbe čl. 27 i 28.

Član 26

Sloboda kretanja

Svaka država ugovornica priznaće licima bez državljanstva koja se legalno nalaze na njenoj teritoriji pravo da tu izaberu svoje mesto boravljenja i da se slobodno kreću, pod rezervama predviđenim u propisima koji se, pod istim okolnostima, primenjuju na strance uopšte.

Član 27

Lične isprave

Države ugovornice izdaće lične isprave svakom licu bez državljanstva koje se nalazi na njihovoj teritoriji a nema važeću putnu ispravu.

Član 28

Putne isprave

1. Države ugovornice izdaće licima bez državljanstva koja legalno borave na njihovoj teritoriji putne isprave koje im omogućuju da putuju van te teritorije, ukoliko se tome ne protive viši razlozi državne bezbednosti ili javnog reda. Odredbe priloga uz ovu konvenciju primenjivaće se na ove dokumente. Države ugovornice mogu izdati takvu putnu ispravu i svakom drugom licu bez državljanstva koje se nalazi na njihovoj teritoriji; one će obratiti naročitu pažnju na slučajeve lica bez državljanstva koja se nalaze na njihovoj teritoriji a nisu u stanju da dobiju putnu ispravu zemlje njihovog redovnog boravišta.

Član 29

Fiskalni tereti

1. Države ugovornice neće podvrgavati lica bez državljanstva plaćanju drugih ili većih dažbina, taksa, poreza, ma pod kojim nazivom to bilo, od onih koji se ubiraju ili će se ubirati u istim slučajevima od domaćih državljana.

2. Odredbe prethodnog paragrafa ne protive se primeni na lica bez državljanstva odredaba zakona i propisa koji se odnose na takse za izdavanje administrativnih dokumenata strancima, podrazumevajući tu i lične isprave.

Član 30

Prenos imovine

1. Svaka država ugovornica dozvoliće licima bez državljanstva, saglasno zakonima i propisima njihove zemlje, da imovinu koju su ona unela na njenu teritoriju prenesu na teritoriju druge zemlje gde im je odobreno da se ponovo nastane.

2. Svaka država ugovornica sa blagonaklonom pažnjom razmotriće molbe podnete od strane lica bez državljanstva koja žele da dobiju odobrenje za prenos i ostale imovine potrebne za njihov smeštaj u drugoj zemlji gde im je odobreno da se ponovo nastane.

Član 31

Proterivanje

1. Države ugovornice proteraće lica bez državljanstva koje se legalno nalazi na njihovoj teritoriji samo u slučaju kad to nalažu razlozi državne bezbednosti ili javnog reda.

2. Proterivanje takvog lica bez državljanstva uslediće samo kao izvršenje odluke donete saglasno postupku predviđenom u zakonu. Licu bez državljanstva mora se dopustiti, sem u slučaju kad se tome protive viši razlozi državne bezbednosti, da podnese dokaze o svojoj nevinosti, da podnese žalbu i da u tom cilju bude zastupljeno pred nadležnom vlašću ili pred jednim ili više lica naročito imenovanih od strane nadležne vlasti.

3. Države ugovornice odobriće takvom licu bez državljanstva razuman rok u kom će ono moći da potraži legalan prijem u drugu zemlju. Države ugovornice mogu za vreme tog roka da primene mere unutrašnjeg karaktera koje one smatraju potrebnim.

Član 32

Naturalizacija

Države ugovornice olakšaće, u granicama mogućnosti, asimilaciju i naturalizaciju lica bez državljanstva. One će naročito nastojati da ubrzaju postupak naturalizacije i da smanje, u granicama mogućnosti, takse i troškove ovog postupka.

VI poglavlje

ZAVRŠNE KLAUZULE

Član 33

Obaveštenja koja se odnose na nacionalne zakone i propise

Države ugovornice dostaviće Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija tekstove zakona i propisa koje će one izdati u cilju obezbeđenja primene ove konvencije.

Član 34

Rešavanje sporova

Svaki spor između članica ove konvencije koji se odnosi na njeno tumačenje ili na njenu primenu, a koji se nije mogao regulisati na drugi način, biće podnet Međunarodnom sudu pravde na zahtev jedne od strana u sporu.

Član 35

Potpisivanje, ratifikacija i pristupanja

1. Ova konvencija biće otvorena za potpisivanje u sedištu Organizacije Ujedinjenih nacija do 31 decembra 1955 godine.
2. Ona će biti otvorena za potpisivanje:
  - a) svakoj državi članici Organizacije Ujedinjenih nacija;
  - b) svakoj drugoj državi nečlanici koja je pozvana na konferenciju Ujedinjenih nacija o pravnom položaju lica bez državljanstva;
  - c) svakoj državi kojoj Generalna skupština Ujedinjenih nacija uputi poziv da je potpiše ili da joj pristupi.
3. Ona mora da bude ratifikovana, a ratifikacioni instrumenti biće deponovani kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.
4. Države pomenute u paragrafu 2 ovog člana moći će da pristupe ovoj konvenciji. Pristupanje se vrši deponovanjem instrumenata o pristupanju kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

Član 36

Klauzula o teritorijalnoj primeni

1. Svaka država moći će u momentu potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja izjaviti da će se ova konvencija prostirati na sve teritorije koje ona pretstavlja na međunarodnom planu, ili na jednu teritoriju ili na više njih. Takva izjava proizvešće dejstvo u momentu stupanja na snagu konvencije za tu državu.

2. U svakom docnijem trenutku ovo proširenje primene izvršiće se notifikacijom upućenom Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija i proizvešće dejstvo počev od devedesetog dana od dana kada je Generalni sekretar Ujedinjenih nacija primio notifikaciju, odnosno na dan stupanja na snagu konvencije za tu zemlju, ako ovaj dan pada docnije.

3. Što se tiče teritorija na koje se ova konvencija ne bi primenjivala danom potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja, svaka zainteresovana država razmotriće mogućnost da, čim to bude moguće, preduzme sve mere potrebne za primenu ove konvencije na te teritorije pod rezervom pristanka vlada tih teritorija, koji bi se tražio iz ustavnih razloga.

Član 37

Federalna klauzula

U slučaju savezne države ili države koja nije unitarna, primenjivaće se ove odredbe:

a) što se tiče članova ove konvencije, čija je primena u nadležnosti zakonodavstva savezne zakonodavne vlasti, obaveze savezne vlade biće u tom pogledu iste kao i obaveze strana koje nisu savezne države;

b) što se tiče članova ove konvencije, za čiju je primenu nadležno zakonodavstvo svake države, pokrajine ili oblasti kao sastavnih jedinica, koje na osnovu ustavnog sistema federacije nisu obavezne da preduzimaju zakonodavne mere, savezna vlada obavestiće o ovim članovima, što je moguće pre i uz svoje povoljno mišljenje, nadležne vlasti tih država, pokrajina ili oblasti;

c) savezna država koja je članica ove konvencije dostaviće, na zahtev svake druge države ugovornice koji joj bude prosledio Generalni sekretar Ujedinjenih nacija, izveštaj o zakonodavstvu i praksi koji su na snazi u federaciji i njenim sastavnim jedinicama u pogledu određene odredbe konvencije, označujući meru u kojoj se, putem zakonodavne ili druge akcije, pomenuta odredba izvršuje.

Član 38

Rezerve

1. U momentu potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja, svaka država moći će da stavi rezerve na članove konvencije, sem na čl. 1, 3, 4, 16 (1) i 33 - 42.

2. Svaka država ugovornica koja je stavila rezervu saglasno paragrafu 1 ovog člana moći će da je u svakom momentu povuče i to saopštenjem upućenim u tom cilju Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija.

Član 39

Stupanje na snagu

1. Ova konvencija stupiće na snagu devedeset dana po danu deponovanja šestog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

2. Za svaku državu koja bude ratifikovala konvenciju ili joj bude pristupila posle deponovanja šestog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, ona će stupiti na snagu devedeset dana po danu deponovanja instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, od strane te države.

Član 40

Otkazivanje

1. Svaka država ugovornica moći će u svakom momentu da otkáže konvenciju putem notifikacije upućene Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija.

2. Otkazivanje će proizvesti dejstvo u odnosu na zainteresovanu državu godinu dana od dana njegovog prijema od strane Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

3. Svaka država koja je podnela izjavu ili uputila notifikaciju saglasno članu 36, moći će i docnije da obavesti Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija o prestanku primene Konvencije na teritoriju navedenu u notifikaciji. Konvencija će tada prestati da se primenjuje na tu teritoriju godinu dana od dana prijema notifikacije od strane Generalnog sekretara.

Član 41

Revizija

1. Svaka država ugovornica moći će u svako doba da zatraži reviziju ove konvencije putem notifikacije upućene Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija.

2. Za slučaj potrebe, Generalna skupština Ujedinjenih nacija preporučice mere koje treba da se preduzmu u vezi sa tim zahtevom.

Član 42

Notifikacije koje upućuje Generalni sekretar Ujedinjenih nacija

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija obavestiće sve države članice Ujedinjenih nacija i države koje nisu članice pomenute u članu 35:

a) o potpisivanjima, ratifikacijama i pristupanjima predviđenim u članu 35;

b) o izjavama i notifikacijama predviđenim u članu 36;

c) o stavljenim ili povučenim rezervama predviđenim u članu 38;

d) o datumu stupanja na snagu ove konvencije po članu 39;

e) o otkazivanjima i notifikacijama predviđenim u članu 40;

f) o zahtevima za reviziju predviđenim u članu 41.

U potvrdu čega su dole potpisani, punopravno ovlašćeni, potpisali u ime svojih vlada ovu konvenciju.

Sačinjeno u Njujorku, dvadeset osmog septembra hiljadu devet sto pedeset četvrte godine, u jednom primerku, čiji su tekstovi na engleskom, španskom i francuskom jeziku podjednako punovažni i koji će biti deponovan u arhivi Organizacije Ujedinjenih nacija, a njegovi prepisi overeni kao saglasni biće dostavljeni svim državama članicama Ujedinjenih nacija i državama koje nisu članice pomenutim u članu 35.

PRILOG

Paragraf 1

1. Putna isprava predviđena u članu 28 ove konvencije mora da označava da je njen imalac lice bez državljanstva u smislu Konvencije od 28 septembra 1954. godine.
2. Ova isprava biće sačinjena najmanje na dva jezika: jedan od ova dva jezika biće engleski ili francuski.
3. Države ugovornice razmotriće mogućnost usvajanja putne isprave prema priloženom obrascu.

Paragraf 2

Deca će moći da budu pomenuta u ispravi roditelja ili u izuzetnim okolnostima u ispravi druge odrasle osobe, ukoliko propisima zemlje koja izdaje ispravu nije drukčije određeno.

Paragraf 3

Takse koje se naplaćuju prilikom izdavanja isprave neće prelaziti najnižu tarifu koja se primenjuje prilikom izdavanja pasoša domaćim državljanima.

Paragraf 4

Isprava će se izdati za što je moguće veći broj zemalja, izuzev u specijalnim ili izuzetnim slučajevima.

Paragraf 5

Isprava će važiti najmanje tri meseca a najviše dve godine.

Paragraf 6

1. Obnavljanje ili produženje važnosti isprave spada u nadležnost vlasti koja ju je izdala i to za sve vreme dok se imalac nije legalno nastanio na drugoj teritoriji i dok legalno boravi na teritoriji pomenute vlasti. Izdavanje nove isprave, u istim uslovima, spada u nadležnost vlasti koja je izdala staru ispravu.
2. Diplomatski ili konzularni predstavnici moći će da budu ovlašćeni da produžuju važnost putnih isprava koje su izdale njihove vlade za vreme koje neće biti duže od šest meseci.
3. Države ugovornice razmotriće sa blagonaklonošću mogućnost da obnove ili produže važnost putnih isprava ili da izdaju nove putne isprave licima bez državljanstva koja više ne borave redovno na njihovoj teritoriji, i to u slučaju kad ova lica bez državljanstva nisu u mogućnosti da dobiju putne isprave od zemlje u kojoj legalno borave.

Paragraf 7

Države ugovornice priznaće važnost isprava izdatih saglasno odredbama člana 28 ove konvencije.

Paragraf 8

Nadležne vlasti zemlje u koju lice bez državljanstva želi da ode staviće, ako pristaju da ga prime, vizu na njegovu ispravu, ukoliko je takva viza potrebna.

Paragraf 9

1. Države ugovornice obavezuju se da izdaju tranzitne vize licima bez državljanstva koja su dobila vizu za teritoriju koja predstavlja krajnji cilj njihovog putovanja.

2. Izdavanje ove vize može se odbiti sa razloga koji opravdavaju odbijanje vize svakom strancu.

Paragraf 10

Takse za izdavanje izlaznih, ulaznih ili tranzitnih viza neće prelaziti najnižu tarifu koja se primenjuje pri izdavanju viza na strane pasoše.

Paragraf 11

U slučaju kad lice bez državljanstva promeni boravište i legalno se nastani na teritoriji druge države ugovornice, odgovornost za izdavanje nove isprave pada ubuduće, shodno odredbama i uslovima člana 28, na nadležnu vlast pomenute teritorije, kojoj lice bez državljanstva ima pravo da podnese zahtev.

Paragraf 12

Vlast koja izdaje novu ispravu dužna je da oduzme staru ispravu i da je vrati zemlji koja ju je izdala, ako je u starom dokumentu naznačeno da se mora vratiti zemlji koja ju je izdala; u protivnom slučaju, vlast koja izdaje novu ispravu oduzeće i poništiće staru ispravu.

Paragraf 13

1. Svaka putna isprava izdata na osnovu člana 28 ove konvencije daje pravo imaću, sem u slučaju protivne napomene, da se u svakom momentu za vreme trajanja važnosti isprave vrati na teritoriju države koja ju je izdala. U svakom slučaju, vreme za koje imalac može da se vrati u zemlju koja je izdala putnu ispravu ne može da bude kraće od tri meseca, sem u slučaju kad zemlja u koju lice bez državljanstva želi da ode ne zahteva da putna isprava sadrži odredbu o pravu na povratak.

2. Pod rezervom odredaba iz prethodnog stava, država ugovornica može zahtevati da se imalac ove isprave podvrgne istim formalnostima koje mogu biti nametnute licima koja izlaze iz zemlje ili se vraćaju u zemlju.

Paragraf 14

Samo pod rezervom odredaba paragrafa 13, odredbe ovog priloga ni u čemu ne diraju u zakone i druge propise koji na teritorijama država ugovornica regulišu uslove prijema, tranzita, boravka, nastanjenja i izlaska.

Paragraf 15

Izdavanje isprave, kao i napomene koje su na njoj stavljene, ne određuju pravno stanje imaoaca niti u njega diraju, naročito u pogledu narodnosti.

Paragraf 16

Izdavanje isprave ne daje imaoцу nikakvo pravo na zaštitu od strane diplomatskih i konzularnih predstavnika zemlje koja je izdala putnu ispravu i ne daje ipso facto ovim predstavnicima pravo zaštite.

ZAVRŠNI AKT

KONFERENCIJE UJEDINJENIH NACIJA O PRAVNOM POLOŽAJU LICA BEZ DRŽAVLJANSTVA

I

Ekonomski i socijalni savet, svojom rezolucijom 526 A (XVII) usvojenom 26 aprila 1954 godine na svom sedamnaestom zasjedanju, odlučio je da je potrebno sazvati drugu Konferenciju opunomoćenika sa zadatkom da revidira nacrt Protokola o pravnom položaju lica bez državljanstva koji je izradio Specijalni komitet Ekonomskog i socijalnog saveta 1950 godine, držeći se pri tome odredaba Konvencije o pravnom položaju izbeglica od 28 jula 1951 godine i primedaba koje su stavile zainteresovane vlade, kao i da usvojeni instrumenat otvori za potpisivanje.

Konferencija je održana u sedištu Organizacije Ujedinjenih nacija u Njujorku od 13 do 23 septembra 1954 godine.

Vlade dvadeset sedam niže navedenih država poslale su svoje pretstavnike koji su podneli svoja akreditivna pisma ili druga punomoćja kao punovažna kojima su ovlašćeni da učestvuju u radu Konferencije:

Australija	Holandija
Belgija	Filipini
Braziliya	Savezna Republika Nemačka
Kambodža	Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Severne Irske
Kolumbija	Vatikan
Kostarika	Salvador
Danska	Švedska

Ekvador	Švajcarska
Francuska	Turska
Gvatemala	Jemen
Honduras	Jugoslavija
Iran	
Izrael	
Lihtenštajn	
Monako	
Norveška	

Vlade sledećih pet država imale su posmatrače:

Argentina	Indonezija
Egipat	Japan
Grčka	

Pretstavnik Visokog komesara Ujedinjenih nacija za izbeglice učestvovao je u radu Konferencije bez prava glasa.

Konferencija je odlučila da pozove zainteresovane specijalizovane ustanove da učestvuju u njenom radu bez prava glasa. Međunarodna organizacija rada bila je zastupljena.

Konferencija je takođe odlučila da ovlasti pretstavnike nevladinih organizacija kojima je Ekonomski i socijalni savet priznao savetodavno svojstvo, kao i pretstavnike organizacija upisanih u registar od strane Generalnog sekretara, da podnose Konferenciji pismene ili usmene izjave.

Pretstavnici sledećih nevladinih organizacija bili su prisutni u svojstvu posmatrača:

Kategorija A

Međunarodna konfederacija slobodnih sindikata

Međunarodni savez hrišćanskih sindikata

Kategorija B

Svetska zajednica hrišćanskih udruženja mladih ljudi

Svetski konsultativni komitet Društva prijatelja

Komitet crkava za međunarodne poslove

Međunarodna konferencija katoličkog milosrđa

Svetski jevrejski kongres

Konsultativni savet jevrejskih organizacija

Međunarodna liga za prava čoveka

Svetska organizacija Agudas Izrael

Registar

Svetski luteranski savez

Konferencija je izabrala za pretsednika g. Knuda Larsena, pretstavnika Danske, a za potpretsednike g. A. Hermenta, pretstavnika Belgije, i g. Jayme de Barros Gomesa, pretstavnika Brazilije.

Konferencija je usvojila provizorni dnevni red utvrđen od strane Generalnog sekretara (E/CONF.17/2). Ona je takođe usvojila nacrt poslovnika izrađenog od strane Generalnog sekretara (E/CONF.17/2) izuzev člana 5 koji je odlučila da ukine (E/CONF.17/2/Add. 1). Na svojoj dvanaestoj sednici, Konferencija je odlučila da izmeni član 7 (E/CONF.17/2/Add. 2.).

Konferencija je imenovala: i) Redakcioni komitet, sa zadatkom da predloži definiciju izraza "lice bez državljanstva", koji sačinjavaju pretsednik Konferencije i pretstavnici Australije, Belgije, Brazilije, Francuske, Izraela, Savezne Republike Nemačke i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Severne Irske; ii) Specijalni komitet, sa zadatkom da obradi pitanje putnih isprava za lica bez državljanstva, koji sačinjavaju pretsednik Konferencije i pretstavnici Belgije, Brazilije, Francuske, Savezne Republike Nemačke, Ujedinjenog Kraljevstva i Jugoslavije; i iii) Komitet za stilizaciju, koji sačinjavaju pretsednik Konferencije i pretstavnici Belgije, Francuske, Gvatemale i Ujedinjenog Kraljevstva.

Konferencija je uzela kao osnovu za svoj rad nacrt Protokola o pravnom položaju lica bez državljanstva koji je pripremio Specijalni komitet za izbeglice i lica bez državljanstva Ekonomskog i socijalnog saveta na svom drugom zasedanju, održanom u Ženevi 1950 godine, kao i odredbe Konvencije o pravnom položaju izbeglica koju je usvojila konferencija opunomoćenika Ujedinjenih nacija o pravnom položaju izbeglica i lica bez državljanstva, održana u Ženevi od 2 do 25 jula 1951 godine. Glavni dokumenat koji je Konferencija koristila u svom radu bio je memoar Generalnog sekretara, dokumenat E/CONF.17/3.

Konferencija je odlučila, sa 12 glasova protiv 0 i 3 uzdržana glasa, da je celishodnije da izradi posebnu konvenciju o pravnom položaju lica bez državljanstva nego protokol uz Konvenciju o pravnom položaju izbeglica iz 1951 godine.

Konvencija je usvojena 23 septembra 1954 godine, sa 19 glasova protiv 0 i 2 uzdržana glasa, i otvorena za potpisivanje u sedištu Organizacije Ujedinjenih nacija.

Uz ovaj završni akt priloženi su engleski, francuski i španski tekst konvencije, koji su podjednako punovažni.

Konferencija je jednoglasno odlučila da se naslovi poglavlja i članova konvencije unose radi obaveštavanja i ne predstavljaju elemente za tumačenje odredaba.

III

Konferencija je usvojila sa 16 glasova protiv 1 glasa i 4 uzdržana glasa, sledeću preporuku:

"Konferencija,

Preporučuje da države ugovornice, u slučaju kad priznaju da su opravdani razlozi radi kojih se neko lice odreklo zaštite države čiji je ono državljanin, blagonaklono uzmu u razmatranje mogućnost da takvo lice tretiraju na način koji Konvencija obezbeđuje licima bez državljanstva;

Preporučuje takođe da, u slučaju kad je država na čijoj teritoriji navedeno lice boravi odlučila da ga tretira na napred navedeni način, i ostale države ugovornice tretiraju to lice na način predviđen konvencijom."

IV

Konferencija je jednoglasno usvojila sledeću rezoluciju:

"Konferencija,

Smatrajući da član 33 Konvencije o pravnom položaju izbeglica iz 1951 godine izražava opšte priznato načelo prema kome nijedna država ne bi trebalo ni u kom slučaju da protera ili odbaci lice prema granicama teritorija gde bi mu život ili sloboda bili ugroženi radi njegove rase, vere, narodnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkog mišljenja.

Zaključila je da u Konvenciji o pravnom položaju lica bez državljanstva nije potrebno uneti član koji bi odgovarao članu 33 Konvencije o pravnom položaju izbeglica iz 1951 godine."

U potvrdu čega, pretsednik, pretsednici i izvršni sekretar Konferencije potpisali su ovaj završni akt.

Sačinjeno u Njujorku, dvadeset osmog septembra hiljadu devet sto pedeset četvrte godine, u jednom primerku sastavljenom na engleskom, španskom i francuskom jeziku, a svaki od tekstova je podjednako punovažan. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija staraće se da se ovaj završni akt prevede na kineski i na ruski jezik i dostaviće, po zahtevu, primerke ovih prevoda svakoj vladi koja je bila pozvana da prisustvuje Konferenciji.

Pretsednik Konferencije,
Knud Larsen, s.r.

Potpretsednici Konferencije,
A. Hermet, s.r.
Jayme de Barros Gomes, s.r.

Izvršni sekretar Konferencije,
John P. Humphrey, m.p.

ČLAN 2

Ova uredba stupa na snagu osmog dana po objavljivanju u "Službenom listu FNRJ".